

de aldrig sökte göra andra befordringsgrunder gällande än kunskaper och duglighet.

Bland A:s utgivna arbeten torde främsta rummet böra tillerkännas hans tal om läkarvetenskapens grundläggning och tillväxt i Uppsala, hållet vid presidiets nedläggande i vetenskapsakademien 1796. Inom vår tyvärr sparsamma medicinsk-historiska litteratur intager detta arbete en mycket framstående plats, och författaren har lämnat en del upplysningar rörande vår äldre läkarhistoria, som undgått t. o. m. den flitige samlaren P. J. Bergius. Arbetet har ofta använts av senare forskare, bland andra Sacklén.

Tryckta arbeten: a) akad. avhandlingar, se J. H. Lidén och G. Marklin, *Catalogus disputationum*; b) övriga skrifter: Beskrifning på en frosse-lik fläck-feber, observerad i Malmö (VA Handl., Vol. 28, 1767, s. 320—325). — Dr Tissots Afhandling om ständs-personers och de förnämres sjukdomar. Upps. 1775. (10), 170 s. (Övers.; anon.) — Om et inspärradt och bulnadt ljumske-bräck, med tarmens genomborrande förvandladt til en tarm-fistel, och slutligen läkt. (VA Handl., Vol. 39, 1778, s. 314—320.) — Om synchondrotomien. Utdrag af et bref från J. G. A. 20 okt. 1781 (Wecko-skrift för läkare och naturforskare, Bd 2, 1781, s. 321—327). — Tal om läkare-vetenskapens grundläggning och tillväxt vid rikets älsta lärosäte i Uppsala. Sthm 1796. (VA Präsidietal 10 aug. 1796; med bihang, innehållande levnadsbeskrifningar över med döden avgångna med. professorer i Uppsala. 176 s.) — *Historiam vermium larvarum nec non insectorum, variorum generum, per biennium intra corpus humanum hospitantium; una cum variis experimentis ea expellendi proposuit J. G. Acrel (Nova acta reg. societ. scient. Vpsaliensis, Vol. 6, 1799, s. 98—116).* — Akad. program 1788 och 1796 (4 st.; programmet till 1788 års doktorspromotion innehållande förteckning på alla i Uppsala ditintills promoverade med. doktorer); recensioner i Läkaren och naturforskaren; biografier över läkare i Biographiskt lexicon öfver lärde och namnkunnige utländske män, 1—3 (1782—86).

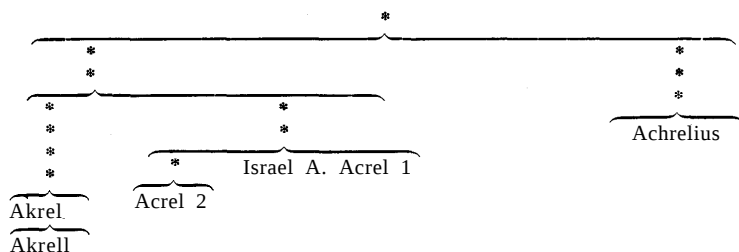
Handskrift: Svar på K. vetenskapsacademiens fråga, om medicinal-verkets förbättrande i Sverige (belönat 1777 med VA:s guldmedalj).

Källor: Kirurgiska societetens arkiv, RA; Åminnelsetal över A. i VA 25 febr. 1809 av Sv. Hedin (1809); J. F. Sacklén, *Sveriges läkare-historia*, 1 (1822).

O. T. HULT.

Acrelius. Sju på varandra följande kyrkoherdar i Österåkers socken i ärkestiftet ha genom börd tillhört eller genom giftermål varit förbundna med en släkt, som efter socknen bildade familjenamnet Acrelius. Den äldste av dessa, Ericus Olai He1singius (f. 1507, † 1591), var farfars far till professorn i Åbo E r i c u s D a n i e l i s A c h r e 1 i u s, far till professor D a n i e l A c h r e 1 i u s (se denne), samt genom sin sonsons son Israe1 A. (f. 1629, † 1688) kyrkoherde i Mörkö församling i Södermanland, stamfader för kopparstickaren Fredrik Akre1 och generallöjtnanten Kar1 Fredrik Akre1l (se dessa). Från en tredje sonsons son till Ericus Olai, kyrkoherden i Öster-Åker Johannes

A. (f. 1634, † 1711), härstamma nedannämnde Israel A. samt dennes bror och brorson, läkarna Olof af Acre1 och Johan Gustav Acre1 (se dessa).

Israel Acrelius, f. 4 dec. 1714 i Öster-Åker, † 25 apr. 1800. Föräldrar: kyrkoherden i Öster-Åker Johan Acrelius och Sara Gahm. Student i Uppsala 14 febr. 1727; disp. 22 dec. 1739 (De origine infelicitatis ex libertatis abusu, pres. Petrus Ul1én); prästvigd 3 juni 1743; disp. 7 juni s. 5. (De dedicationibus templorum in Svio-Gothia, pres. P. Ekerman); fil. magister 22 juni s. å. Huspredikant hos presidenten i bergskollegiet G. Rålamb; v. pastor i Riala, Kulla och Norra Ljusterö 1745; e. o. amiralitetspredikant 2 jan. 1747; prost över de svenska församlingarna i Amerika och kyrkoherde i Racoon och Pennsneck 29 maj 1749; transporterad till Kristina, nuvarande Wilmington, 26 juni s. å.; tillträdde i nov. s. å. och återvände till Sverige i nov. 1756; uppehöll sig under hemresan någon tid i England för att taga kännedom om dess universitetsväsende; ankom till Stockholm i juli 1757; erhö11 15 aug. s. å. intill vidare befordran ett årligt underhå11 av 800 dlr smt; kyrkoherde i Fellingsbro 14 juni 1758; kontraktsprost vid tillträdet 4 maj 1759; riksdagsman 1769—70 och ånyo 1771, då emellertid fullmakten 9 juli underkändes av ståndet. Teol. doktor 6 juni 1779.

Gift 4 jan. 1759 med Katarina Elisabet Strangh, f. 28 aug. 1739, † 22 nov. 1796, dotter till företrädaren i Fellingsbro, prosten Jakob Strangh.

A. är kolonin Nya Sveriges främste äldre historieskrivare. Åt svenskarna där ute vigde han också under träget och för hans hälsa prövande arbete några av sina bästa år. Även sedan kolonin 1655 definitivt gått förlorad för svenska kronan, hade sambandet med den svenska kyrkoförvaltningen upprätthållits. Församlingarna voro tre, Wicacoa, Kristina och Racoon-Pennsneck. Man sände dem så regelbundet som möjligt präster från Sverige och skickade upprepade gånger dit biblar, psalmböcker, katekeser,